

Ursel Scheffler - Jutta Timm

Arkeneen neemd ham Tomaat

Ravensburger Kinderklassiker

Geschichte: Ursel Scheffler

Illustrationen: Jutta Timm

Ins Friesische übertragen von:

Erk Roeloffs

mit dem Oberstufen Friesischkurs 2013

der Eilun-Feer-Skuul auf der Insel Föhr

Kurztext:

((deutsch))

Kurztext friesisch:

En freemen lewet uun a steed. Hi hee en nûarigen hud üüb an drait en ruad halsnöösdük an hee en tjok, tomaatruad nöös. Dön lidj, wat ham naier keen, neem ham diaram "Tomaat".

Bal ging det stak trinjenam, dat de freem gefäarelk wiar, sogoor en ruuwer. Tomaat moost flücht an ham fersteeg. Wat skul hi mai? Üüs hi erkäänt, dat wechluopen ei det rocht liasing as, feit hi ünferwaans halep faan en sidj, huar hi goorei mä reegent hed ...

DS 2/3

Uun en grat steed lewet ens en maan mä en tjok, ruad nöös.

Det nöös wiar ham uun en iisigen wonter ferfreesen,

iar hi noch uun en lun lewet, huar det rocht wat kuler as üüs bi üs.

Arkes juar, wan a wonter kaam, locht hat auermiatig ruad.

Wan a naibüüren de maan uun't jaat meet, dreid jo jo am an piischelt: „Luke'm ens, sin nöös! Hat as so ruad üüs en tomaat. Det komt was faan't puns dranken.“

An auer jo san freem nööm ei ütjsnaake küd, neemd jo ham ianfach „Tomaat“.

Een dai uun a febrewoore wiar det uu so kul. De maan wul tuwais tu äärnin.

Hi toog san mantel uun, wolet ham en grat halsnöösduk am an lingd efter san hud.

Iar hi ütj föör a döör kaam, blooset san öösem letj witj swarken iin uun a klaar wonterlocht.

So kul wiar det.

DS 4/5

Bi a kant faan a steedpark spelet jongen uun a snä. De maan bleew stunen an luket jo en

sküür tu. Iar a jongen ham waar wurd, steet jo a hööd tup an piischelt: „Luke ens, dediar maan! Hi luket efter üs! An hü hi ütjschocht mä sin nöös, hi hee rocht son tomaatennöös.

Nü tjocht hi de halsnöösduk för sin gesicht, woorskiinelk, dat ham neemen käänt. Det as was en ruuwer!“

A jongen räänd gau wech an skreid diarbi, jo räänd deel tu at küül, huar a öler jongen uun't skoren luupen wiar, an fertäald faan de nüarig maan.

De maan mä det tomaatennöös wost ei, huaram a jongen üüb mool wechräänd wiar; hi ging suutjis widjer.

DS 6/7

De eftermadi lep det tilefun faan't politseirewiar sööwen hiat: en beenkauerfaal bi a postplaats, en auerfaal üüb en juweliarlaaden bi a boonhoof an hög ünfaaler. En kint wurd mast.

„Woorskiinelk entfeerd“, fermuudet a apreeget aalern. „Jo haa en ruuwer uun a steedpark sen!“, saad en maan. A politsei stjuürd auer funk geliks en waanj tuwais. De

skandarem Hauke Riewerts fraat aueraal uun a steed ambi, wer ei hoker dediar ruuwer beskriiw küd.

„Jä, diar räänd föörhen hoker uun en mantel an mä en nüarigen hud auer a plaats“, saad de beker, wat san laaden jüst üüb sidj faan a beenk hed.

„De kiarel, wat üüs laaden ütjruuwert hee, hed en ruad halsnöösduk föör't gesicht. Hi leet a ringer an keeden iin uun san rinskirem faal“, fertäald de juweliar.

„De ruuwer drait en ruad halsnöösduk, hud an mantel“, momelt Hauke Riewerts föör ham hen an naam det tu papiar. „Jä, jüst so siig hi ütj! Det mut de maan mä det tomaatennöös weesen haa!“, rep dön jongen, wat bi a steedpark spelet hed. „Hi slükt tesken a bosker ambi an hee üs so nüarig uunglöret.“

„So, so“, saad de skandarem Hauke Riewerts. „En nöös so ruad üüs en tomaat!“

An do leet hi efter det beskriewing faan a lidj en bilj faan de maan teekne.

DS 8/9

Det stak snaak faan de gefäärelk maan mä det tomaatennöös ferbreet ham gau uun a hiale steed. An bi arke faal, wat a politsei ei geliks klääre küd, saad altermaal: "Det kön bluat de ruuwer Tomaat weesen haa!"

Hög daar leeder ging de maan, wat ei wost, dat a lidj ham uun ferdacht hed, tu a beker am brud tu kuupin. Hi wiar man jüst uun a laaden, do räänd de beker al ütj üüb a struat an skreid: "Halep mi! Ik wurd auerfeelen! Uun man laaden as en ruuwer, de ruuwer Tomaat. Ik haa ham bi sin nöös käänd!" Do markt de maan, dat a lidj ham för en ruuwer hääl, an hi räänd so gau üüs wat'r küd wech. Üüs hi bi sin struat uunkaam, keerd diar tufelig jüst en politseiwaanj föörbi. Jo ferfulge mi! toocht Tomaat, wat ham so ferfiard, an räänd widjer, üüs wan a düüwel beeft ham uun wiar.

Hi lep an lep bit hi at aanj faan a steed uunkaam. Hi wul nimer weler uun det steed turag, huar's ham för en ruuwer hääl. Man huar skul'r ufblüiw?

S 10

Efter loong schüken foon hi en ual, ferleet hüs. A dör stään eeben.

Uun a huk lai an ual matrats.

Hi wolet ham iin uun san mantel an slep treet tu. Tomaat wurd wreeken auer hi so frus.

Hi saamelt holt an öler kroom tu braanen. Man hi dost bluat för en kurt tidj at ial uuntään auer hi baang wiar, dat a kwalem ham fereet. Hi wurd arken dai hongriger.

Hi teft leewen a naacht uf, iar hi sin fersteeg ferleet. Do lep hi auer feenen,

S 11

kliiwert auer tuuner en heegen. Hi klaud eerdaapler an rööwen ütj skinen an miiten.

Üüs at kuuler wurd , slükt hi am dön hüsing, huar det warmer wiar.

Ian feer foon hi en eeben käälerwöning an kliiwert diar iin.

Hi haalet ham en warem deeken an en ualen swiiter.

Diartu en gleees mä iinmaaget käärsen.

A lidj haa det goor ei markt. Jo hed nooch turag laanjen.

Tomaat oober toocht: San ik nü rocht woor en ruuwer?

An iar hi tu det ual hüs turag lep, wiar hi baang an luket ham am, of uk neemen ham ferfuligt.

DS 12/13

Entelk kaam a wos. De een maaren skiind a martssan troch at wöning an looket Tomaat ütj hüüs. Hi seed ham hen üüb a stiantreep an pliaret iin uun det laacht.

Det iarst feer efter en loong tidj wiar ham ei muar kul.

En letj sküür leeder slep hi tu.

So hiard hi ei, dat tau maaner naier tu't hüs kaam.

De een wiar skandarem Hauke Riewerts an de öler wiar steedriad Henrik Paulsen.

„Det as det“, saad de skandarem an wiset üüb det hüs.

„En ual hüs - tu nant muar tu brüken“.

„Det as ianerlei“, saad de steedriad. „Det wurt so of so ufrewen.

Man det steed as jüst rocht för üüs nei jongensguard.“

Do lep jo bialen trinjen am det hüs.

S 14

Üüs hör skaad üüb Tomaat fool, wat lewen noch slep, dremd hi,
dat diar en ündiart kaam, wat ham auerfaal wul.

Mä en gratemen skrei sproong hi ap, räänd Henrik Paulsen oner an süüset ufsteed.

„Det – det as dach de ruuwer Tomaat!“, rep Hauke Riewerts apreeget an holep
de steedriad weler üüb a fet.

“De ruuwer Tomaat?”, fraaget Henrik Paulsen baf. „Ik toocht det wiar man en dom stak
snaak! Dön auerfaaler üüb a beenk an de juweliar san dach al loong apklääret.

An det letj foomen hed ham dach bluat ferlepen!“

S 15

„Man ... luke dach salew, hü hi wechräänt! An hoker wechräänt, hee en slacht geweeten.

Ik san skandarem, at as min plicht ham tu ferfulgin.“ Do räänd'r uk al beeft ham uun.

Üüb mool pasiaret wat nüarigs. Tomaat, wat al miast bi't holting uunkimen wiar, bleew
stunen, dreid ham am an kaam turag. Iarst eewen an dan leewen gauer.

Hualew wais meet hi de skandarem. Tomaat hääl ham bial hunen uunjin an saad:

“Nem mi feest! Ik wal ei muar wechluup täär.

Ik wal ei muar de naacht auer am a hüsing slük an steel skel.“

„Nü heest dü't tujewen“, saad de skandarem.

„Ää, Tomaat of hü dü uk hetst, dü beest feestnimen!“

DS 16/17

A naist maaren rep de jong bleedütjdreeger üüb a markelsplaats so gratem üüs wat'r küd:

“Ruuwer Tomaat feestnimen!“

Noch am maditidj reew at lidj ham det neist ütjgoow ütj a hunen.

“Hoker steelt, as slacht!“, rep en wüf apbroocht.

“Ferlicht schocht det wat ölers ütj, wan'am hongrig as an frist“, määnd en jongen maan,
wat jüst kringler keeft.

„Wat ferstäänst dü al diarfaan“, saad de beker. „Ik haa imerhen sen, iar hi iin uun man
laaden kaam. En lok, dat hi nü uun't suart hool sat.“

„Hi kön dach nant diarför“, määnd enkelten.

A miast lidj wiar det ianerlei. Jo toocht: Det as dach det saag faan a politsei, ütj tu finjen,
of hoker en ruuwer as of ei. Wat gungt üs det uun?

DS 18/19

Hög daar leeder meet Hauke Riewerts de steedriad Henrik Paulsen üüb a mataalem faan't riadhüs. „Wat as eentelk ütj dediar Tomaat wurden?“, wul de steedriad wed.

„Tomaat? Ach jä, jin ham lai widjer nant föör, do haa wi ham weler luup leet“, swaaret de skandarem. „Ham luup leet as nian liasing“, määnd Henrik Paulsen. „Wi skel üs am ham komre. Ölers begant ales weler faan föören.“ „Man wat kön wi du?“, auerlai Hauke Riewerts. „Wi skul fööraal tusä, dat hi werk feit“, sluch de steedriad föör.

„Ik wal mi diaram komre.“ Hi hääl wurd an foon werk föör Tomaat.

DS 20/21

En mudaiem leesigt Tomaat a papiarkurwer uun a steedpark.

En teisdaiem holep hi bi a „Müllabfuhr“.

En weedensdaiem foon hi werk bi a wegenmarkels.

En tüürsdaiem rensket hi a wönger faan a skuulbusen.

En freidaiem faaget hi a futstegelker mä en graten beesem.

Saninj an söndai wiar hi alian.

Tomaat wiar bliis, dat hi werk fünjen hed, man lokelk wiar hi ei.

DS 22/23

En haarewstdaiem , üüs Tomaat jüst weler uunt bleeden faagin wiar, meet hi Henrik Paulsen.

„Gud dai , ää – ach hü hetst du eentelk rocht?“, fraaget Henrik Paulsen en betj ferleegen.

„Sai raelk Tomaat tu mi. So sai ale tu mi an ik haa mi diar nü uk aal tu wenet“, saad Tomaat an smeed en furk fol bleeden ap üüb waanj. Hi frööget ham diarauer, dat hi Henrik Paulsen meet hed, auer diar so säälten hoker mä ham snaaket.

„Jä Tomaat, det as so, üüs jongensguard as bal klaar.

Nü waant üs bluat noch en feksen hüsmääster. Hoker, wat hal mä jongen tup as.

Wiar det ei wat för di?“

„För mi?“ Tomaat luket Henrik Paulsen ferwonert uun.

„Jä, det het natüürelt bluat, wan dü maadst“, saad Henrik Paulsen gau beeft uun.

„Ik mai jongen hal. Ik küd mi niks beederes förstel“, swaaret Tomaat .

DS 24/25

Iar de jongensguard klaar wiar, toog Tomaat tup mä a jongen iin.

A jongen wenet jo gau tu ham. An sin ruad nöös?

Det siig jo goor ei muar! Hi wiar nü hör frinj. Een, wat leewen tidj för jo hed.

A hiale tidj kaam jo uunluupen an wul wat faan ham.

Hi wost leewen en riad. Tomaat fool weler ual spalen ütj sin jongenstidj iin.

An nei toochter hed hi natüürelk uk.

Ütj det auerblewen bauholt racht hi tup mä a jongen en spelplaats beeft at hüs iin.

En injem seed jo altermaal üüb stuuwen an braaset eerdaapler an aapler auer't ial.
Tomaat luket de kwalem beeftuun an toocht diaram, dat hi goor ei loong turag alianing heer
seeden hed an baang weesen wiar, dat de kwalem ham ferriad küd.
En dring kaam üüb ham tu an saad: „Maadst dü en aapel, Tomaat?“
Diar markt Tomaat, dat hi lokelk wiar.

--- aanj---